2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

EUROPOS PARLAMENTAS

P9_TA(2021)0071

Su PPO taisyklėmis suderinamo ES pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmo kūrimas

2021 m. kovo 10 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl su PPO taisyklėmis suderinamo ES pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmo kūrimo (2020/2043(INI))

(2021/C 474/01)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 12 d. Paryžiuje vykusioje 21-ojoje Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (UNFCCC) šalių konferencijoje (COP 21) priimtą susitarimą (Paryžiaus susitarimas),

— atsižvelgdamas į JT aplinkos programos 2019 m. ataskaitą dėl atotrūkio išmetamųjų teršalų srityje,

— atsižvelgdamas į Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (IPCC) specialiąsias ataskaitas dėl visuotinio atšilimo 1,5 °C ir vandenynų ir kriosferos,

— atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatą „Europos žaliasis kursas“ (COM(2019)0640),

— atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 17 d. Komisijos komunikatą „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis“ (COM(2020)0562) ir prie jo pridėtą poveikio vertinimą (SWD(2020)0176),

— atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 12 d. ir 2020 m. liepos 17-21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas,

— atsižvelgdamas į 2020 m. liepos 23 d. rezoliuciją dėl 2020 m. liepos 17–21 d. neeilinio Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadų ([1]),

— atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų išvadas ir rekomendacijas jų 2020 m. rugsėjo 15 d. specialiojoje ataskaitoje Nr. 18/2020 „ES prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema. Nemokamų leidimų paskirstymas turėjo būti tikslingesnis“,

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. lapkričio 28 d. rezoliuciją dėl kritinės klimato ir aplinkos padėties ([2]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Europos žaliojo kurso ([3]),

([1]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0206.
([2]) Priimti tekstai, P9_TA(2019)0078.
([3]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0005.

— atsižvelgdamas į savo poziciją dėl 2030 m. klimato srities tikslo, būtent 60 proc. sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, palyginti su 1990 m. lygiu ([4]),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Tarptautinės prekybos komiteto, Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto, Biudžeto komiteto ir Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto nuomones,

— atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pranešimą (A9-0019/2021),

A. kadangi neigiamas klimato kaitos poveikis kelia tiesioginę grėsmę žmonių pragyvenimo šaltiniams ir sausumos bei jūrų ekosistemoms, kaip patvirtinta IPCC specialiosiose ataskaitose dėl visuotinio atšilimo 1,5 °C ir dėl vandenynų ir kriosferos; kadangi šis poveikis yra pasiskirstęs netolygiai, o didžiausią neigiamą poveikį patiria neturtingesnės šalys ir žmonės;

B. kadangi, remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, numatoma, kad nuo 2030 m. dėl klimato kaitos dar maždaug 250 000 žmonių kasmet mirs dėl netinkamos mitybos, maliarijos, viduriavimo ir karščio sukelto streso;

C. kadangi vidutinė pasaulio temperatūra jau pakilo daugiau kaip 1,1 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu ([5]);

D. kadangi ES ir jos valstybės narės pagal Paryžiaus susitarimą yra įsipareigojusios įgyvendinti klimato politikos veiksmus remdamosi naujausiais turimais moksliniais duomenimis, ir kadangi dabartinis tikslas yra ne vėliau kaip iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą;

E. kadangi per pastaruosius kelis dešimtmečius ES teritoriniu lygmeniu pavyko sėkmingai atsieti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį nuo ekonomikos augimo: išmetamas ŠESD kiekis sumažėjo 24 proc., o BVP 1990–2019 m. išaugo daugiau kaip 60 proc.; kadangi į šį kiekį neįtrauktas ES išmetamas teršalų kiekis, susijęs su jos tarptautine prekyba, todėl jos pasaulinis anglies pėdsakas įvertinamas nepakankamai;

F. kadangi 2015 m. su importu ir eksportu susijusių išmetamųjų teršalų santykis buvo 3:1, nes Sąjunga importavo 1 317 mln. tonų ir eksportavo 424 mln. tonų CO_2 ([6]);

G. kadangi galiojančiais ES teisės aktais veiksmingai įgyvendinami iki šiol priimti klimato srities tikslai; kadangi dabartinė apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ES ATLPS) struktūra, visų pirma galiojančios nuostatos dėl anglies dioksido nutekėjimo, nesuteikė veiksmingų paskatų būtinam tam tikrų sektorių, visų pirma pramonės, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui, o tam tikrais atvejais, kaip pabrėžė Europos Audito Rūmai ([7]), įmonės gavėjos gavo nepagrįsto nenumatyto pelno;

H. kadangi Komisija turi tęsti darbą, susijusį su metodikos, skirtos produkto anglies pėdsakui ir aplinkosauginiam pėdsakui nustatyti, kūrimu, taikydama viso gyvavimo ciklo metodą ir užtikrindama, kad į produktus įtrauktų išmetamųjų teršalų apskaita kuo labiau atspindėtų tikrovę, įskaitant tarptautinio transporto išmetamų teršalų kiekį;

I. kadangi kurdama duomenų bazes Komisija taip pat turėtų nagrinėti produktų ir paslaugų atsekamumą, kad būtų galima tiksliau nustatyti visą poveikį per visą jų gyvavimo ciklą, pvz., medžiagų gavybos ir naudojimo, gamybos proceso ir energijos naudojimo ir naudojamos transporto rūšies;

([4]) 2020 m. spalio 8 d. priimti Europos Parlamento pakeitimai dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralizavimo sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (Priimti tekstai, P9_TA(2020)0253).

([5]) Pasaulio meteorologijos organizacija (WMO), „2019 m. pranešimas apie pasaulio klimato padėtį“.

([6]) Fezzigna, P., Borghesi, S., Caro, D., „Revising Emission Responsibilities through Consumption-Based Accounting: A European and Post-Brexit Perspective“. Publikacija žurnale *Sustainability*, 2019 m. sausio 17 d.

([7]) Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 18/2020.

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

J. kadangi apie 27 proc. visame pasaulyje deginant kurą išmetamo CO_2 šiuo metu yra siejama su tarptautinėje prekyboje esančiomis prekėmis ([8]); kadangi 90 proc. tarptautinio krovinių vežimo vykdoma jūros transportu ir dėl to išmetamas didelis ŠESD kiekis; kadangi į ES pirminius nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus (NDC) įtrauktas tik vidaus vandenų laivybos išmetamas ŠESD kiekis; kadangi atsižvelgiant į 2030 m. tikslą ši metodika turi būti persvarstyta;

K. kadangi COVID-19 krizė suteikė svarbių pamokų ir dėl to Komisijos pasiūlyme dėl naujos ekonomikos gaivinimo priemonės „Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė“ pabrėžiamas poreikis stiprinti Europos savarankiškumą ir atsparumą bei užtikrinti trumpas tiekimo grandines, visų pirma trumpesnes maisto tiekimo grandines;

L. kadangi Komisijai labai svarbu turėti integruotą klimato politikos viziją, kad, pvz., siekiant išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslų, tokių kaip jūrų transporto tikslas, jis būtų derinamas su anglies dioksido kainodaros strategijomis;

M. kadangi veiksmingos ir prasmingos anglies dioksido kainodaros užtikrinimas, kaip platesnės reglamentavimo aplinkos dalis, gali būti ekonominė paskata plėtoti mažesnį ŠESD pėdsaką turinčius gamybos metodus ir suteikti postūmį investicijoms į inovacijas ir technologijas, padedančias mažinti Sąjungos ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro; kadangi šiomis aplinkybėmis veiksmingas pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmas (CBAM) gali atlikti reikšmingą vaidmenį;

N. kadangi prekyba gali būti svarbi tvaraus vystymosi skatinimo priemonė ir padėti kovoti su klimato kaita; kadangi ES bendroji rinka yra antra pagal dydį pasaulyje vartotojų rinka, ir tai suteikia Sąjungai unikalią galimybę nustatyti pasaulinius standartus;

O. kadangi kova su klimato kaita yra svarbi konkurencingumo ir socialinio teisingumo dalis, atverianti didelių galimybių pramonės vystymo, darbo vietų kūrimo, inovacijų ir regionų vystymosi atžvilgiu;

P. kadangi pagal Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT) XX straipsnį Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) narėms leidžiama įgyvendinti priemones, būtinas žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai (b punktas) arba gamtos ištekliams (g punktas) apsaugoti;

Q. kadangi ES turėtų sutikti, kad trečioji šalis nustatytų CBAM, jeigu ši šalis taikys aukštesnę anglies dioksido kainą;

R. kadangi JAV prezidentas Joe Biden savo rinkimų platformoje įsipareigojo įvesti anglies dioksido koregavimo mokesčius arba kvotas prekėms, kurias gaminant išmetama daug anglies dioksido, iš valstybių, kurios nesilaiko savo įsipareigojimų klimato ir aplinkos srityje; kadangi tai suteiktų naują ES ir JAV bendradarbiavimo galimybę kovojant su klimato kaita ir atkuriant šią itin svarbią partnerystę;

S. kadangi dėl didesnių ES užmojų klimato kaitos srityje Europos pramonei neturėtų padidėti anglies dioksido nutekėjimo rizika;

Bendrosios pastabos

1. yra labai susirūpinęs dėl to, kad šiuo metu nė vienas iš pateiktų NDC, įskaitant ES ir jos valstybių narių NDC, neatitinka tikslo sulaikyti pasaulio temperatūros kilimą, kaip patvirtinta Paryžiaus susitarimu, kad jis nesiektų 2 °C, ir toliau dėti pastangas, kad temperatūra nepakiltų daugiau kaip 1,5 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu;

2. yra susirūpinęs dėl to, kad per pastaruosius kelerius metus kai kurie ES prekybos partneriai nepakankamai bendradarbiavo tarptautinėse derybose dėl klimato kaitos, o tai, kaip neseniai pastebėta COP 25, kenkia mūsų bendrai galimybei pasaulio mastu pasiekti Paryžiaus susitarimo tikslus; ragina visas šalis remti kolektyvines moksliškai pagrįstas pasaulines pastangas pasiekti šiuos tikslus; ragina Komisiją ir Tarybą UNFCCC palaikyti skaidrų, sąžiningą ir įtraukų sprendimų priėmimo procesą;

([8]) Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), „CO_2 emissions embodied in international trade and domestic final demand: methodology and results using the OECD inter-country input-output database“, 2020 m. lapkričio 23 d.

3. pabrėžia, kad ES ir jos valstybės narės yra atsakingos ir turi galimybę ir toliau atlikti vadovaujamą vaidmenį pasauliniuose kovos su klimato kaita veiksmuose, kartu su kitais didžiausiais teršėjais pasaulio mastu; pažymi, kad ES yra pasaulio mastu vykdomų kovos su klimato kaita veiksmų lyderė, kaip matyti iš jos patvirtinto tikslo ne vėliau kaip iki 2050 m. pasiekti neutralų poveikį klimatui ir plano padidinti savo 2030 m. išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslą; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares prieš priimant savo teisėkūros pasiūlymą dėl CBAM ir po to imtis aktyvesnės diplomatijos klimato srityje ir ypač užtikrinti nuolatinį dialogą su prekybos partneriais, kad būtų paskatinti pasauliniai klimato politikos veiksmai; pabrėžia, kad lygiagrečios diplomatinės pastangos būtinos siekiant užtikrinti, kad ES kaimyninės šalys būtų įtrauktos kuo ankstesniu etapu;

4. pabrėžia esminį piliečių ir vartotojų vaidmenį vykdant energetikos pertvarką, taip pat tai, kad siekiant sumažinti klimato kaitos poveikį svarbu skatinti ir palaikyti vartotojų pasirinkimą remiant tvarią veiklą ir papildomą naudą, kurie padėtų pasiekti aukštesnę gyvenimo kokybę;

5. atkreipia dėmesį į Komisijos pasiūlymą nustatyti ES 2030 m. klimato tikslą „bent 55 proc. sumažinti grynąjį išmetamųjų teršalų kiekį“, palyginti su 1990 m. lygiu; tačiau pabrėžia, kad Parlamentas nustatė didesnį – 60 proc. tikslą;

6. pažymi, kad nors ES vidaus išmetamas ŠESD kiekis sumažėjo, dėl importo į ES ŠESD kiekis nuolat didėjo, o tai kenkia Sąjungos pastangoms sumažinti savo bendrąjį ŠESD pėdsaką; pabrėžia, kad grynasis prekių ir paslaugų importas į ES sudaro daugiau kaip 20 proc. Sąjungos viduje išmetamo CO_2 kiekio; mano, kad reikėtų geriau stebėti, kiek ŠESD išmetama gaminant importuojamus produktus, kad būtų galima nustatyti tinkamas bendrojo ES išmetamo ŠESD kiekio mažinimo priemones;

Su PPO suderinamo CBAM kūrimas

7. palankiai vertina CBAM nustatymą, jei jis bus suderintas su PPO ir ES laisvosios prekybos susitarimų (LPS) taisyklėmis, t. y. juo nebus diskriminuojama ar užslėptai ribojama tarptautinė prekyba; mano, kad toks CBAM taptų paskata Europos pramonei ir ES prekybos partneriams sumažinti savo sektorių priklausomybę nuo iškastinio kuro ir taip būtų remiami Paryžiaus susitarimo tikslus atitinkantys ES ir pasauliniai klimato politikos tikslai siekiant neutralaus poveikio klimatui; taip pat pažymi, kad CBAM turėtų būti išskirtinai sukurtas klimato politikos tikslams siekti ir juo neturėtų būti piktnaudžiaujama kaip priemone protekcionizmui, nepateisinamai diskriminacijai ar apribojimams didinti; pabrėžia, kad taikant šį mechanizmą turėtų būti remiami ES žalieji tikslai, visų pirma geriau sprendžiama su ES pramone ir tarptautine prekyba susijusio išmetamo ŠESD kiekio problema, kartu užtikrinant nediskriminavimą ir siekiant visame pasaulyje sudaryti vienodas sąlygas;

8. pabrėžia, kad mažiausiai išsivysčiusioms šalims ir mažoms besivystančioms salų valstybėms turėtų būti taikomas specialus režimas, kad būtų galima atsižvelgti į jų specifiką ir galimą neigiamą CBAM poveikį jų vystymuisi;

9. primena, kad atokiausi regionai susiduria su ypatingais sunkumais ir iššūkiais būtent dėl jų atokumo, atskirumo ir rinkos mažumo, ir ragina, vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 349 straipsniu, kuriant CBAM visapusiškai atsižvelgti į jų ypatumus;

10. primena, kad CBAM įvedimas turėtų būti teisėkūros priemonių rinkinio, kuriuo siekiama užtikrinti greitą šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo, susijusio su ES gamyba ir vartojimu, mažinimą, visų pirma didinant energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, dalis; pabrėžia, kad CBAM turėtų būti susietas su politika, kuria siekiama sudaryti sąlygas investicijoms į mažo anglies dioksido kiekio pramonės procesus ir jas skatinti, be kita ko, taikant naujoviškas finansavimo priemones, naują Žiedinės ekonomikos veiksmų planą ir platesnę ES pramonės politiką, kuri būtų tiek aplinkos požiūriu plataus užmojo, tiek socialiai teisinga, kad būtų galima valdyti Europos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą vietos lygmeniu kuriant kokybiškas darbo vietas ir užtikrinant Europos ekonomikos konkurencingumą, sykiu įgyvendinant ES klimato srities tikslus ir užtikrinant nuspėjamumą bei tikrumą, kad būtų užtikrintos investicijos į poveikio klimatui neutralumą;

11. pabrėžia, kad gaminių standartai gali užtikrinti mažai anglies dioksido į aplinką išmetančią ir išteklius taupančią gamybą, taip pat padėti užtikrinti kuo mažesnį neigiamą gaminių naudojimo poveikį aplinkai; todėl prašo Komisiją, papildant persvarstytą ES ATLPS ir įvedamą CBAM, pasiūlyti ES rinkai teikiamiems gaminiams griežtesnes ir privalomas normas bei standartus, susijusius su išmetamo ŠESD kiekio mažinimu, išteklių ir energijos taupymu, kad būtų palaikoma tvarių gaminių politikos sistema ir naujasis Žiedinės ekonomikos veiksmų planas;

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

12. mano, kad siekiant vidaus rinkoje ir visoje vertės grandinėje išvengti iškraipymų CBAM turėtų būti taikomas visam gaminių ir prekių, kurioms taikoma ES ATLPS, importui, įskaitant atvejus, kai tie gaminiai ar prekės yra tarpinių arba galutinių produktų sudedamosios dalys; pabrėžia, kad nuo pat pradžios (jau nuo 2023 m.) ir atlikus poveikio vertinimą CBAM turėtų per tam tikrą laiką apimti visą energetikos sektorių ir daug energijos vartojančią pramonę, kaip antai cemento, plieno, aliuminio, naftos perdirbimo, popieriaus, stiklo, cheminių medžiagų ir trąšų pramonę, kuriai ir toliau skiriama daug nemokamų leidimų ir kuri vis dar sudaro 94 proc. Sąjungos pramonės išmetamųjų teršalų;

13. pabrėžia, kad į importuojamų gaminių išmetamą ŠESD kiekį turėtų būti atsižvelgiama remiantis skaidriais, patikimais ir aktualiais konkretiems produktams taikomais santykiniais taršos rodikliais gamyklų trečiosiose šalyse lygmeniu, ir pagal numatytąją tvarką, jeigu importuotojas duomenų nepateikia, reikėtų atsižvelgti į bendrą vidutinį atskirų produktų išmetamą ŠESD kiekį, įvertintą pagal skirtingus gamybos metodus atsižvelgiant į jų skirtingą taršos intensyvumą; mano, kad nustatant importuojamo anglies dioksido kainą reikėtų atsižvelgti ir į tiesioginį, ir į netiesioginį išmetamą ŠESD kiekį, taip pat į konkrečiai šaliai būdingą elektros energijos tinklo taršos anglies dioksidu intensyvumą arba į tai, ar importuotojas pateikė gamyklos lygmens energijos suvartojimo taršos anglies dioksidu intensyvumo duomenis;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija šiuo metu vertina visas įvairias galimybes įvesti CBAM, pradedant mokestinėmis priemonėmis ir baigiant mechanizmais, grindžiamais ES ATLPS; pabrėžia, kad CBAM kūrimo sąlygas reikėtų nagrinėti kartu persvarstant ES ATLPS, siekiant užtikrinti, kad šios priemonės viena kitą papildytų ir būtų nuoseklios, taip pat kad būtų išvengta dubliavimosi, kuris sudarytų sąlygas dvigubai ES pramonės apsaugai; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti skaidrų CBAM procesą, be kita ko, bendradarbiaujant su PPO ir ES prekybos partneriais, koordinuojant veiksmus su Europos Parlamentu ir atidžiai vertinant ir lyginant įvairių formų CBAM veiksmingumą, efektyvumą ir teisinį įgyvendinamumą, siekiant sumažinti bendrą pasaulinį išmetamą ŠESD kiekį; primygtinai reikalauja užtikrinti, kad pirminis CBAM tikslas būtų aplinkos tikslas ir kad dėl šios priežasties aplinkos kriterijams būtų skirtas didžiausias dėmesys pasirenkant priemones, užtikrinant nuspėjamą ir pakankamai aukštą anglies dioksido kainą, kuri skatintų investicijas į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, kad būtų pasiekti Paryžiaus susitarimo tikslai;

15. pabrėžia, kad svarbu įvertinti kiekvienos galimybės poveikį vartotojų, visų pirma priklausančių pažeidžiamesnėms grupėms, gyvenimo lygiui, taip pat jų poveikį pajamoms; ragina Komisiją į poveikio vertinimą taip pat įtraukti pajamų, gautų iš CBAM, kaip nuosavų išteklių, poveikį ES biudžetui, atsižvelgiant į pasirinktą modelį ir būdus;

16. mano, kad siekiant spręsti anglies dioksido nutekėjimo problemą dėl atitikties PPO taisyklėms pagal CBAM turi būti imamas mokestis už importuojamų produktų išmetamą anglies dioksido kiekį taip, kad jis atitiktų ES gamintojų patiriamas anglies dioksido sąnaudas; pabrėžia, kad anglies dioksido kainodara pagal CBAM turėtų atspindėti dinamišką ES apyvartinių taršos leidimų kainų raidą pagal ES ATLPS ir sykiu užtikrinti anglies dioksido kainos nuspėjamumą ir mažesnį svyravimą; laikosi nuomonės, kad importuotojai taršos leidimus turėtų pirkti iš atskiro leidimų rezervo nei ES ATLPS ir kad jų anglies dioksido kaina atitiktų ES ATLPS operacijų dienos anglies dioksido kainą; pabrėžia, kad CBAM yra tik viena iš priemonių, kurios įgyvendinamos siekiant Europos žaliojo kurso tikslų, ir kad ji turi būti derinama su kitomis būtinomis priemonėmis sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, taip pat plataus užmojo ES ATLPS reforma, kad būtų užtikrina prasminga anglies dioksido kainodara, visapusiškai laikantis principo „teršėjas moka“, prisidedama prie būtino išmetamo ŠESD kiekio mažinimo, atitinkančio atnaujintą 2030 m. ES tikslą klimato kaitos srityje ir tikslą ne vėliau kaip iki 2050 m. Sąjungoje pasiekti nulinį išmetamo ŠESD kiekio lygį, be kita ko, sprendžiant linijinio mažinimo koeficiento, didžiausio leidžiamo kiekio ir galimo poreikio nustatyti mažiausią leidžiamą anglies dioksido kainą klausimus;

17. pabrėžia, kad akcizas (arba mokestis), taikomas visų (tiek pagamintų ES, tiek importuotų) vartojamų produktų išmetamam anglies dioksido kiekiui, negalėtų visiškai išspręsti anglies dioksido nutekėjimo rizikos problemos, būtų techniškai sudėtingas, kadangi atsekti anglies dioksido išmetimą pasaulinėse vertės grandinėse yra sudėtinga, ir galėtų tapti didele našta vartotojams; pripažįsta, kad fiksuotas importui taikomas muitas arba mokestis galėtų būti paprasta priemonė, kuria būtų siunčiamas stiprus ir stabilus aplinkosauginės kainos signalas dėl importuojamo anglies dioksido; tačiau mano, kad toks mokestis dėl savo fiksuoto pobūdžio būtų ne tokia lanksti priemonė kintančiai ES ATLPS kainai atspindėti; pabrėžia, kad iš tikrųjų kintantis mokestis, kuris automatiškai atspindėtų ES ATLPS kainą, būtų lygiavertis sąlyginei ATLPS; pripažįsta, kad, jei pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmas būtų fiskalinio pobūdžio, yra galimybė nustatyti mechanizmą, grindžiamą SESV 192 straipsnio 2 dalimi;

18. mano, kad importuotojams reikėtų suteikti galimybę vadovaujantis ES ATLPS stebėsenos, ataskaitų teikimo ir tikrinimo standartais įrodyti, kad su jų produktais susijęs išmetamas anglies dioksido kiekis yra mažesnis už tas vertes, ir pasinaudoti atitinkamai pritaikyta mokėtina suma, siekiant skatinti inovacijas ir investicijas į tvarias technologijas visame pasaulyje; mano, kad taip neturėtų būti užkraunama neproporcinga našta MVĮ; pabrėžia, kad mechanizmo įgyvendinimas turės būti paremtas ES standartais, kurie užkirstų kelią mechanizmo apėjimui ar netinkamam naudojimui, ir jam administruoti reikės tvirtos nepriklausomos infrastruktūros;

19. pabrėžia, kad CBAM turėtų būti užtikrinama, kad importuotojai iš trečiųjų šalių nebūtų apmokestinami du kartus už dėl jų produktų išmetamą anglies dioksido kiekį, siekiant užtikrinti, kad su jais būtų elgiamasi vienodai ir nediskriminuojant; ragina Komisiją atidžiai įvertinti įvairių CBAM galimų variantų poveikį mažiausiai išsivysčiusioms šalims;

20. pažymi, kad, kitaip nei ATLPS, pagal šį mechanizmą medienos deginimas kurui neturėtų būti laikomas anglies dioksido požiūriu neutraliu ir persvarstytoje bei atnaujintoje sistemoje turėtų būti nustatyta kaina su nukirstų medžių mediena ir išsekintu dirvožemiu susijusiam anglies dioksido kiekiui;

21. primygtinai ragina Komisiją stengtis sumažinti riziką, kad prekes į ES eksportuojantys asmenys siektų apeiti šį mechanizmą arba pakenkti jo efektyvumui, pavyzdžiui, nukreipdami produkciją į tam tikras rinkas arba eksportuodami nebaigtą gaminti produkciją;

Su prekyba susiję CBAM aspektai

22. ragina Paryžiaus susitarimą ir jo tikslus laikyti vienu iš pagrindinių prekybos politikos principų, prie kurio turėtų būti priderintos visos prekybos iniciatyvos ir jų politikos priemonės, jį įtraukiant, be kita ko, į LPS kaip esminį elementą; yra įsitikinęs, kad tokia tikslinė prekybos politika gali būti svarbi varomoji jėga skatinant ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, kad būtų pasiekti Paryžiaus susitarime ir Europos žaliajame kurse nustatyti klimato tikslai;

23. reiškia didelį susirūpinimą dėl daugiašalės prekybos sistemos nykimo; ragina Komisiją aktyviai bendradarbiauti su prekybos partnerių vyriausybėmis siekiant užtikrinti nuolatinį dialogą dėl šios iniciatyvos ir taip suteikti paskatų imtis veiksmų klimato kaitos srityje tiek Sąjungoje, tiek jos prekybos partnerėse; pabrėžia, kad prekybos politika gali ir turėtų būti naudojama siekiant remti teigiamą aplinkosaugos darbotvarkę ir išvengti didelių ES ir likusio pasaulio užmojų aplinkos srityje skirtumų, ir kad CBAM būtų parengtas kaip veiksmas, kuriuo papildomi veiksmai pagal Sąjungos laisvosios prekybos susitarimų prekybos ir darnaus vystymosi skyrius; pabrėžia, kad galutinis iniciatyvos tikslas turėtų būti pasaulio lygmens veiksmai, kurie CBAM padarytų nebereikalingą, kadangi visas likęs pasaulis būtų pasiekęs ES užmojų dėl išmetamo CO_2 kiekio mažinimo lygį; todėl mano, kad CBAM turėtų būti laikomas priemone šiam procesui paspartinti, o ne protekcionizmo priemone; tikisi, kad Komisija PPO arba G 20 inicijuos derybas dėl pasaulinio požiūrio;

24. mano, kad tarptautinė prekyba ir prekybos politika yra pagrindiniai veiksniai, padedantys pereiti prie neutralaus poveikio klimatui, efektyvaus išteklių naudojimo ir žiedinės pasaulio ekonomikos, todėl remia pasaulines pastangas siekiant įgyvendinti JT darnaus vystymosi tikslus (DVT) ir Paryžiaus susitarimą; mano, kad būtina skubiai siekti nuodugnios PPO reformos, kad ji galėtų užtikrinti sąžiningą prekybą ir sykiu padėti kovoti su pasauliniu atšilimu; pažymi, kad GATT taisyklės buvo priimtos dar 1947 m., ir mano, kad jas reikia persvarstyti atsižvelgiant į dabartinę klimato krizę; tikisi, kad Komisija skubiai imsis iniciatyvos dėl PPO reformos, kad būtų pasiektas suderinamumas su klimato srities tikslais; ragina Komisiją dėti daugiau pastangų siekiant pasaulio mastu nustatyti CO_2 kainodarą ir palengvinti prekybą klimato ir aplinkos apsaugos technologijomis, pvz., pasitelkiant tokias prekybos politikos iniciatyvas, kaip PPO susitarimas dėl aplinkosaugos prekių;

25. ragina Komisiją siekti daugiašalių PPO reformų, kuriomis tarptautinė prekybos teisė būtų suderinta su Paryžiaus susitarimo tikslais ir kitais tarptautinės teisės aspektais, visų pirma Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijomis; pažymi, kad CBAM yra suderinamas su PPO taisyklėmis, jei jis kuriamas turint aiškų aplinkosaugos tikslą, t. y. sumažinti pasaulinį išmetamų ŠESD kiekį, ir juo siekiama didžiausio aplinkosaugos naudingumo;

26. pabrėžia, kad CBAM gali padėti siekti DVT; primena, kad oraus darbo skatinimas taip pat yra DVT, ir primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad ES rinkai teikiamos prekės būtų gaminamos laikantis TDO konvencijose nustatytų sąlygų;

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

27. pabrėžia, kad siekiant suderinti su PPO taisyklėmis, bet koks CBAM galėtų būti grindžiamas GATT nuostatomis, pvz., GATT I straipsniu (didžiausio palankumo režimo principas), III straipsniu (nacionalinio režimo principas) ir, prireikus, XX straipsniu (bendrosios išimtys), o jo loginis pagrindas turėtų būti griežtai aplinkosauginis – išmetamo pasaulinio CO_2 kiekio mažinimo ir anglies dioksido nutekėjimo prevencijos tikslas;

28. atkreipia dėmesį į nediskriminavimo principą pagal GATT III straipsnį; pabrėžia, kad vienodas požiūris į importą ir vidaus gamybą yra pagrindinis kriterijus siekiant užtikrinti bet kokios priemonės suderinamumą su PPO taisyklėmis; pabrėžia, kad CBAM turėtų sudaryti vienodas sąlygas ES vidaus ir užsienio gamintojams, taikant ATLPS lygiavertį susijusio išmetamo anglies dioksido kiekio mokestį importuojamoms tų sektorių prekėms, neatsižvelgiant į jų kilmės vietą, sykiu užtikrinant visišką Europos pramonės apsaugą nuo anglies dioksido nutekėjimo ir išvengiant išmetamo teršalų kiekio perkėlimo į trečiąsias valstybes; pabrėžia, kad įgyvendinant CBAM turėtų būti išvengta dvigubos ES įrenginių apsaugos, kartu įvertinant poveikį eksportui ir priklausomiems sektoriams visoje vertės grandinėje; pabrėžia, kad formuojant CBAM turėtų būti laikomasi paprasto principo, kad viena tona anglies dioksido neturėtų būti dengiama du kartus;

29. pabrėžia, kad svarbu pasauliniu mastu užtikrinti vienodas sąlygas Europos pramonės įmonių konkurencingumui nedarant žalingo poveikio klimatui ir aplinkai; todėl primygtinai ragina Komisiją apsvarstyti galimybę įvesti eksporto lengvatas, tačiau tik tuo atveju, jei įmonės gali visapusiškai įrodyti teigiamą poveikį klimatui ir suderinamumą su PPO taisyklėmis; pabrėžia, kad siekiant užkirsti kelią neigiamam klimato poveikiui skatinant ne tokius veiksmingus gamybos metodus Europos eksportuojančioms pramonės įmonėms ir užtikrinti atitiktį PPO taisyklėms, bet kokios formos potenciali eksporto parama turėtų būti skaidri, proporcinga ir neturėtų suteikti jokio konkurencinio pranašumo ES eksportuojančioms įmonėms trečiosiose šalyse, taip pat ji turėtų būti taikoma išskirtinai veiksmingiausiems įrenginiams, kad ES eksportuojančios bendrovės išlaikytų ŠESD mažinimo paskatas;

30. pabrėžia, kad bet kokiu mechanizmu ES ir užsienio pramonė turi būti skatinama gaminti švarius ir konkurencingus produktus ir išvengti anglies dioksido nutekėjimo, nepakenkiant prekybos galimybėms;

31. pažymi, kad CBAM yra Europos žaliojo kurso dalis ir priemonė ES tikslui, kad iki 2050 m. grynasis išmetamas ŠESD kiekis būtų lygus nuliui, pasiekti; pažymi, kad CBAM galėtų daryti tiesioginį arba netiesioginį poveikį pramonės sektoriams, kuriuose išmetama daugiausia anglies dioksido ir kuriuose prekiaujama intensyviausiai, ir kad viso proceso metu reikėtų su jais konsultuotis; taip pat pažymi, kad CBAM galėtų paveikti tiekimo grandines, kad jos internalizuotų su anglies dioksidu susijusias išlaidas; pabrėžia, kad bet kokio CBAM valdymas turėtų būti nesudėtingas ir šiuo mechanizmu neturėtų būti užkrauta nepagrįsta finansinė ir administracinė našta įmonėms, ypač MVĮ;

CBAM ir nuosavi ištekliai

32. pripažįsta, kad CBAM galėtų būti įgyvendintas įtraukiant jį į dabartinę muitų sistemą arba juo galėtų būti papildyta dabartinė ES ATLPS; pabrėžia, kad abu požiūriai galėtų būti visiškai suderinami su nuosavų išteklių iniciatyva;

33. pritaria Komisijos ketinimui naudoti iš CBAM gautas pajamas ES biudžete kaip naujus nuosavus išteklius ir prašo Komisijos užtikrinti visišką šių pajamų panaudojimo skaidrumą; vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad CBAM vaidmuo biudžete turėtų būti šalutinis, o ne pagrindinis šios priemonės tikslas; mano, kad šios naujos pajamos turėtų sudaryti sąlygas labiau remti kovos su klimato kaita veiksmus ir žaliojo kurso tikslus, pvz., teisingą pertvarką ir Europos ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, taip pat padidinti ES įnašą į tarptautinį kovos su klimato kaita finansavimą mažiausiai išsivysčiusioms šalims ir mažoms besivystančioms salų valstybėms, kurios yra labiausiai pažeidžiamos dėl klimato kaitos, visų pirma siekiant padėti joms vykdyti industrializacijos procesą, grindžiamą švariomis ir nuo iškastinio kuro nepriklausomomis technologijomis; ragina Komisiją rengiant savo būsimą pasiūlymą atsižvelgti į socialinį mechanizmo aspektą ir jį kiek galima sumažinti; pabrėžia, kad iš CBAM gautos pajamos jokiais atvejais neturėtų būti naudojamos kaip paslėptos subsidijos itin taršioms Europos pramonės įmonėms, nes taip būtų iš esmės pažeistas šios priemonės suderinamumas su PPO taisyklėmis;

34. primena, kad 2020 m. gruodžio 16 d. Parlamentas, Taryba ir Komisija, sudarę Tarpinstitucinį susitarimą dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo (TIS) ([9]), taip pat dėl nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo, susitarė, įgyvendinant kitą daugiašalę finansinę programą, kurti naujus nuosavus išteklius, įskaitant CBAM; pabrėžia, kad CBAM generuojamus finansinius srautus

([9]) OL L 433 I, 2020 12 22, p. 28.

priskyrus ES biudžetui būtų galima sušvelninti fiskalinio lygiavertiškumo srityje kylančias problemas ir užtikrinti, kad poveikis būtų teisingai paskirstytas visose valstybėse narėse, taip pat užtikrinti sklandžią struktūrą su minimaliomis papildomomis administracinėmis išlaidomis; todėl daro išvadą, kad pajamas apibrėžus kaip ES nuosavus išteklius būtų sumažinta BNP pagrįstų įnašų į ES biudžetą dalis, ir tai padėtų teisingai paskirstyti CBAM poveikį visose valstybėse narėse; mano, kad visos nacionaliniu lygmeniu dėl mažesnių BNP įnašų sutaupytos lėšos padidins valstybių narių fiskalines galimybes;

35. atkreipia dėmesį į skirtingas atsargias pajamų prognozes – nuo 5 iki 14 mlrd. EUR per metus, priklausomai nuo naujos priemonės taikymo srities ir struktūros; pabrėžia, kad ES biudžetas bet kuriuo atveju yra itin gerai pritaikytas pajamų svyravimams ar net ilgalaikiam regresyviam poveikiui neutralizuoti;

36. yra pasiryžęs užtikrinti, kad CBAM pagrįsti nuosavi ištekliai būtų nuosavų išteklių krepšelio dalis, kurios pakaktų bendrų numatomų išlaidų, susijusių su pagrindinės sumos ir skolinimosi palūkanų, patirtų pagal „Next Generation EU“ priemonę, grąžinimo išlaidoms padengti, kartu laikantis universalumo principo; be to, primena, kad visas lėšų grąžinimo plano perteklius vis tiek turi likti ES biudžete kaip bendrosios pajamos;

37. pabrėžia, kad sukūrus naujus nuosavus išteklius, kaip numatyta Veiksmų gairėse dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo pagal TIS, galėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos ES lygmeniu išlaidas skirti prioritetinėms sritims ir bendroms viešosioms gėrybėms ir taip pasiekti didelį veiksmingumą, palyginti su nacionalinėmis išlaidomis; primena, kad jeigu viena iš trijų institucijų nesilaikys bent vienos iš TIS nustatytų sąlygų, kitos institucijos galės jį teisiškai užginčyti;

38. ragina institucijas aktyviai laikytis naujų nuosavų išteklių nustatymo pagal TIS veiksmų plano, kuriame nustatyta, kad šie nauji nuosavi ištekliai turi įsigalioti ne vėliau kaip 2023 m. sausio 1 d., nuostatų ir principų;

CBAM įgyvendinimas ir kiti aspektai

39. pabrėžia, kad įgyvendinant CBAM turi būti pašalintos visų formų aplinkai žalingos subsidijos, nacionaliniu lygmeniu teikiamos daug energijos suvartojantiems pramonės sektoriams; ragina Komisiją įvertinti skirtingą valstybių narių praktiką šiuo klausimu vadovaujantis principu „teršėjas moka“;

40. reikalauja, kad CBAM stebėseną vykdytų nepriklausoma Komisijos priežiūrima įstaiga, kuri, Parlamentui, Tarybai ir Komisijai paprašius ir ne rečiau kaip du kartus per metus, reguliariai teiktų ataskaitas ir skaidrią informaciją;

41. pažymi, kad ES yra didžiausia prekių, kurias gaminant išmetama daug anglies dioksido, importuotoja pasaulyje, ir kad anglies dioksido kiekis, išmetamas gaminant iš ES eksportuojamas prekes, yra gerokai mažesnis už anglies dioksido kiekį, išmetamą dėl importuojamų prekių; daro išvadą, kad Europos pastangos, dedamos kovoje su klimato kaita, yra didesnės nei vidutinės tarptautinės pastangos; pabrėžia, kad siekiant įvertinti bendrą Sąjungos poveikį klimatui reikia nustatyti patikimą ataskaitų teikimo metodą, kurį taikant būtų atsižvelgiama į išmetamą teršalų kiekį importuojant prekes ir paslaugas į ES;

42. pabrėžia, kad dėl pakankamų tarptautinių pastangų klimato srityje, pvz., įgyvendinus tvirtai, plačiai ir nuosekliai už išmetamą anglies dioksido kiekį taikomą mokestį ir visapusiškai konkurencingas mažataršes technologijas, produktus ir gamybos procesus, mechanizmas ilgainiui taps nebeaktualus; klimato kaitą laiko pasauline problema, kuriai spręsti reikalingi visuotiniai sprendimai, todėl mano, kad ES turėtų toliau remti pasaulinės CO_2 apmokestinimo sistemos sukūrimą pagal Paryžiaus susitarimo 6 straipsnį; ragina Komisiją parengti šį mechanizmą nustatant aiškų ir plataus užmojo jo įgyvendinimo ir plėtros tvarkaraštį; primena, kad kai kurie techniniai sprendimai mažinti išmetamo CO_2 kiekį vis dar yra bandomajame etape, todėl ragina Komisiją toliau dėti pastangas juos toliau plėtojant; ragina Komisiją parengti mechanizmą kaip išsamios ir ilgalaikės politikos priemonių rinkinio dalį, derantį su siekiu ne vėliau kaip iki 2050 m. sukurti itin efektyviai energiją ir išteklius naudojančią, neutralaus ŠESD poveikio klimatui ekonomiką;

43. primena, kad ES klimato politika, pramonės politika ir tikslas išlaikyti tvarų ekonomikos augimo tempą ir jį spartinti turi nuosekliai derėti; pabrėžia, kad bet koks mechanizmas turi būti paremtas mūsų pramonės strategija, kad pramonės sektoriai būtų skatinami gaminti švarius ir konkurencingus produktus;

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

44. pabrėžia, kad tinkamai veikiantis mechanizmas turėtų užtikrinti ES importuojamų teršalų kiekio mažėjimą ir veiksmingiausią klimato apsaugą nuo anglies dioksido nutekėjimo pavojaus, sykiu laikantis PPO taisyklių; pabrėžia, kad mechanizmas turi būti parengtas taip, kad būtų užtikrinamas jo veiksmingas ir paprastas taikymas ir sykiu užkertamas kelias vengimo veiksmams, kaip antai išteklių apkeitimui arba pusgaminių ar galutinių produktų, kuriems netaikomas mechanizmas, importui;

45. ragina Komisiją teikti techninės konsultacijas ir paramą ES ir užsienyje esančioms pramonės įmonėms, ypač MVĮ, kuriant patikimas išmetamo ŠESD kiekio, susijusio su importu, apskaitos sistemas, kad būtų išlaikyta stipri Europos pramonė nesukuriant techninių kliūčių prekybos partneriams;

46. ragina atlikti specialų mechanizmo poveikio MVĮ ir konkurencijai vidaus rinkoje vertinimą; ragina, jei reikia, sukurti paramos MVĮ mechanizmą, kad jos galėtų sėkmingai prisitaikyti prie naujų rinkos sąlygų, taip užtikrinant, kad jos netaptų nesąžiningos didesnių rinkos dalyvių praktikos aukomis;

47. be to, pažymi, kad norint išvengti nesąžiningos konkurencijos Europos rinkoje, mechanizmo taikymas neturėtų sukurti nepalankių konkurencinių sąlygų naudojant medžiagas, kurios konkuruoja tarpusavyje; pabrėžia, kad labiausiai klimatą tausojančios medžiagos neturėtų atsidurti konkurenciniu požiūriu nepalankioje padėtyje;

48. pabrėžia jo svarbą užtikrinant atstovavimą Europos piliečiams ir jų interesams ir prisidedant prie ES prioritetų, pvz., klimato apsaugos, tvaraus augimo ir tarptautinio konkurencingumo, įgyvendinimo; todėl ragina Komisiją ir Tarybą į teisėkūros procesą kuriant šį mechanizmą visapusiškai įtraukti Parlamentą, kaip vieną iš teisės aktų leidėjų.

o

o o

49. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.